

<i>assignatura:</i> GEOGRAFIA RURAL <i>codi:</i> 28161 <i>professores:</i> Helena Estalella (despatx B9-066 / ☎ 935811759 / ✉ Helena.Estalella@uab.es) Nuria Valdovinos (despatx B9-074 / ☎ 935812967 / ✉ Nuria.Valdovinos@uab.es) <i>cicle:</i> Primer <i>Quadrimestre:</i> Anual <i>crèdits:</i> 12 <i>tipus:</i> Obligatòria <i>Horari de classe:</i> Gr 1 Dt-Dj 11.30-13.00 h. TI 1 Dt 10.00-11.00 h. segon semestre <i>Atenció alumnes:</i> per determinar <i>Dates d'examen:</i> 14.06.04 / 08.30 h. (1ª conv.) - 07.09.04 / 11.00 h. (2ª conv.) <i>dates sortida de camp:</i> Per determinar
--

CONTINGUTS

L'espai rural i la seva organització, activitats i paisatges, des del punt de vista de les seves funcions, dinàmiques i processos.

OBJECTIUS

- Comprendre el funcionament actual de les àrees de baixa densitat a diferents escales i contextos geogràfics
- Analitzar el paisatge rural des del punt de vista de la seva configuració, transformació històrica i de les lògiques territorials
- Adquirir coneixements sobre la realitat actual rural des de les múltiples vessants en què aquesta és estudiada: ocupació i aprofitament del sòl, recursos, dinàmiques demogràfiques, activitats econòmiques, impactes mediambientals, polítiques agràries, gestió i planificació territorial
- Aprendre i adquirir experiència sobre les tècniques i mètodes d'anàlisi propis de la disciplina

TEMARI

I PART. EL MEDI RURAL: DINÀMIQUES DE CANVI I MODELS DE GESTIÓ

1. La reestructuració de les activitats agràries: canvi de funcions del sistema productiu agro-alimentari
  - 1.1 El procés de modernització agrària: l'eix tecnològic de la transformació del sector primari
  - 1.2 Canvi en les formes de gestió del medi rural: de l'aprofitament múltiple i integrat a l'aprofitament selectiu i especialitzat dels recursos rurals
2. L'espai forestal: boscos, patrimoni natural, aprofitaments i problemàtica socioambiental
  - 1.1 La mesura de bosc: els inventaris forestals i els sistemes d'informació georeferenciada
  - 1.2 Dinàmiques actuals a l'espai forestal. Una visió a escala planetària
  - 1.3 La gestió del bosc i els principis reguladors en la planificació forestal. El cas mediterrani
3. L'espai agrari: aprofitaments, polítiques d'intervenció i problemàtica socioambiental
  - 3.1 Les estadístiques agràries: censos i enquestes
  - 3.2 La intensificació de les activitats agràries: el model ramader industrial i l'agricultura de regadiu
  - 3.3 Polítiques d'intervenció al sector agrari
4. L'ordenació integral del medi rural
  - 4.1 Les àrees desfavorides i la política integral de muntanya
  - 4.2 La protecció dels espais naturals i marc legal

II PART: EL SISTEMA AGRO-ALIMENTARI

5. El sistema agro-alimentari I

5.1 Els sistemes agro-alimentaris

5.2 Territori, paisatge i sistema agro-alimentari. Un estudi de cas: Catalunya.

6. El sistema agro-alimentari II: L'alimentació i els models de consum alimentari

6.1 Els aliments i les necessitats alimentàries

6.2 Models agro-nutrients. Les diferències i les desigualtats alimentàries.

6.3 Sessió Pràctica I (models agro-nutrients) i sessió pràctica II (model de suficiència alimentària)

6.4 Treball comparatiu del sistema agro-alimentari de dos estats.

7. El sistema agro-alimentari III: La producció agrària

7.1 Les relacions socials de producció: terra, capital i treball.

7.2 Les principals produccions agràries del món.

8. El sistema agro-alimentari IV: els complexos agro-alimentaris.

8.1 Les indústries agro-alimentàries

8.2 Els mercats i la comercialització.

AVALUACIÓ

Aquesta és una assignatura anual que consta de classes teòriques i pràctiques. Hi ha programada una sortida de camp per a aprendre *in situ* una problemàtica rural concreta. L'avaluació dels continguts es realitzarà en base als coneixements adquirits tant a les classes teòriques i pràctiques. Per ser avaluat és imprescindible que l'estudiant segueixi amb regularitat les classes, en part, perquè els exercicis pràctics es resolien a l'aula de forma comuna. L'avaluació final de l'assignatura contempla dos components principals:

A) Primer semestre: nota promig ponderada entre

- a) una prova escrita a realitzar al mes de febrer de caràcter eliminatori (60%)
- b) exercicis pràctics i participació en les discussions i debats proposats a classe (10%)
- c) nota del treball sobre la sortida de camp a Guissona (20%)
- d) nota de la ressenya d'un dossier de textos (10%)

B) Segon semestre:

- a) una prova escrita a realitzar al mes de juny de caràcter eliminatori (60%)
- b) nota del treball (40%)

La qualificació final de l'assignatura vindrà donada pel promig entre A i B sempre i quan les proves escrites parcials s'hagin superat amb més d'un 5.

TUTORIA INTEGRADA

Sessions de seguiment per grups reduïts dels progressos acadèmics dels estudiants, control de les dificultats sorgides en la comprensió dels conceptes teòrics i en la realització de les diverses activitats programades. Tutorització per grups reduïts del procés d'elaboració del treball de curs. Sessions de preparació dels examens

BIBLIOGRAFIA

Aldomà, Ignasi (1999) *La crisi de la Catalunya rural : una geografia dels desequilibris comarcals*. Lleida, Pagès.

Aldomà, Ignasi (1999), *Amb el permís de Barcelona, l'altra societat urbana*. Lleida, Pagès Editors.

Binimelis,Jaume et alii (1998) *Geografia Humana. Espai Rural*_Palma de Mallorca, Govern Balear.Conselleria d'Educació , Cultura i Esports.

Cadenas Marín, Alfredo (coord.) (1995), *Agricultura y desarrollo sostenible*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

El Campo (1994), núm. monogràfic "Agricultura y Medio Ambiente", 131, Banco Bilbao Vizcaya.

F.A.O. (2002) *Declaración de la Cumbre Mundial sobre la Alimentación: cinco años después*. Roma, FAO <http://www.fao.org/DOCREP/MEETING/004/Y6948s.HTM>

Fumey, Gilles (1997), *L'Agriculture dans la nouvelle économie mondiale*, Paris, Presses Universitaires de France.

García Ramon, Maria Dolores y Baylina Ferré, Mireia (eds.) (2000), *El nuevo papel de las mujeres en el desarrollo rural*, Oikos-Tau, Vilassar de Mar.

García Ramon, M.D., Tulla, A.F., Valdovinos, N. (1995) *Geografía Rural* Madrid, Síntesis colección Espacios y Sociedades.

Goodman, David & Redclift, Michael (1991), *Refashioning Nature. Food, Ecology and Culture*, Routledge, London.

Gordi, J. (ed.) (2000), *Boscós i territoris*, Girona, Servei de Publicacions de la UdG.

Gourou, Pierre (1991), *L'Afrique tropicale, nain ou géant agricole?*, Paris, Flammarion.

Halway, Brian (2002) "Fer de pagès al servei de la població" in Starke, L (ed.) *L'estat del món 2002 Informe del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible*. Barcelona, Centre Unesco de Catalunya.

Hobbelink, Henk (ed) (1987), *Más allá de la Revolución Verde. Las nuevas tecnologías genéticas para la agricultura, ¿Desafío o desastre?*, Barcelona, Lerna.

Jara Ayala, Fernando de la (1989) *La comercialización agroalimentaria en España*. Madrid, Mapa

Lowe, Philip; Marsden, Terry i Whatmore, Sarah (coord.) (1993), *Cambio tecnológico y medio ambiente rural. Procesos y reestructuraciones rurales*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

Malassis, L. i Gerhi, G. (1996), *Économie de la consommation et de la production agro-alimentaire*, Paris, Cujas.

Malassis, Louis (1997) *Les trois ages de l'alimentaire*_2 vols. Paris, Cuyas

Mangas Novas, José M. (1984), *La propiedad de la tierra en España: los Patrimonios Públicos. Herencia contemporánea de un reformismo inconcluso*, Madrid, Instituto de Estudios Agrarios, Pesqueros y Alimentarios.

Marsden, Terry; Lowe, Philip i Whatmore, Sarah (ed) (1990). *Rural restructuring. Global processes and their responses*, London, David Fulton.

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (1993), *Agriculturas y políticas agrarias en el sur de Europa*, Madrid, Secretaria General Técnica.

Nadal Reimat, Eugenio i Lacasa Marquina, Mónica (1995), *El agua y el regadío en el futuro del mundo rural*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

Naredo, José Manuel (1996), *La evolución de la agricultura en España (1940-1990)*, Granada, Universidad de Granada.

Pedauy, J. (2000) *Alimentos Transgénicos*. Madrid, McGraw Hill

Pintó Fusalba, Josep; Vila Subirós, Josep (ed.), *El PEIN, cinc anys després: balanç i perspectives*, Girona, Servei de Publicacions de la Universitat de Girona.

Potter, N.M. i Hotchkiss (1999) *Ciencia de los alimentos*. Zaragoza, Editorial Acribia.

Regidor, Jesús G. (2000), *El futuro del medio rural en España. Agricultura y desarrollo económico*, Madrid, Consejo Económico y Social.

Schlosser, Eric (2002) *Fast Food. El lado oscuro de la comida rápida*. Barcelona, Grijalbo.

Warman, Arturo (2003) *Corn & capitalism: how a botanical bastard grew to global dominance*_ Chaptel Hill, University of North Carolina Press. Primera edició (1988) *La historia de un bastardo: maíz i capitalismo*. México, Fondo de Cultura Económica.